

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáca-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 > — >

Negyedévre . . . 1 > 50 >

Egy hónapra — > 60 >

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 > — >

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra — > 80 >

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 > — >

Negyedévre . . . 2 > 50 >

Egy hónapra 1 > — >

Egyes szám ára 4 kr.

A helyzet.

... És mikor a magyar katolikus papság látta, hogy a törvényhozás a hitbeli meggyőződés terére lépve, alkotásával a lelkiismeretet kezdi sérteni . . .

És mikor azt is látta, hogy az ütött sebek gyógyításának szabad, alkotmányos módja: a polgári jogok törvényes felhasználásával a törvényhozó testületben pártot alakítani . . .

És mikor látta, hogy a hon ős vallásának, az avite religionak tanaihoz az anyagi érdekek szolgálatában még le nem nyögözött magas intelligencia és a hívő nép ragaszkodván: azt a pártot a hittel és hitben élő magas társadalmi osztály támogatása mellett a szintén hittel és hitben élő népben találja meg:

akkor azt hitte és úgy tudta, hogy kötelessége és joga is van hozzá, hogy egy program alapján, mely sem felekezeti, sem faji, sem néposztályt nem sért, csupán az ősvallás sérelmeit kívánja orvosolni; — mely mások jogaihoz nem nyúl, de a maga igazait óhajtja védeni; — mely ipart nem uszít mezőgazdaság ellen, nagy vállalatot nem támogat kisebb létezők kárával, a kész tőkének nem kedvez a hiányzó napi kenyér rovására; — mely program a szegény részére is olcsó igazságot, a közigazgatásban rendet, tisztaságot és tekintélyt akar létrehozni: igen, úgy hitte a kath. papság, hogy ily program alapján joga van tetteleg alkotmányos pártot alakítani, illetve ehhez legjobb tehetségével s a dinasztia iránti hűsége, a kormány és hatóságok iránti tisztelete, s mások már meggyőződése mellett is, a tőle telhető támogatással hozzájárulni.

Mert azt hitte, hisz mindennap hallja hirdetni, hogy Magyarország szabad, alkotmányos ország; a szabadság, egyenlőség és testvériség hazája; hogy uralkodó kormánya és pártja szabadelvű és minden alkotása és a valódi szabadság egy-egy újabb test-öltése.

És mindez nem úgy van.

Két hónapja, hogy »néppárt« czim alatt megalakult az új párt, miután előbb, valódi meglepetésül elhódította a lőcsei kerületet.

Ettől kezdve nem volt maradása. Két más kerületben tett kísérleteit a legádázabb harag, a legfeketébb gyűlölet minden tulzást megengedő eszköze sietett meghusítani.

Bármelyik régi, megizmosodott ellenzéki párt nem dicsekedhetett tusájában a kormányhatalom annyi erőlködéseivel, mint a néppárt; — és a kormányhatalom viszont nem dicsekedett oly fenhéjazón s megkönnyebbülten bármely diadalával, mint azzal, melyet a néppárt fölött vívott ki.

De mindez csak nyitánya volt mindazoknak, amik most, a küszöbön levő nyitrai választást megelőzték.

Katonaság beszállásolása püspökhöz, kanonokokhoz, papokhoz, mint kik tudvalevőleg mind híres, rakoncátlan, duhajkodó kortesek. Zsandárok koncentrációja békés, nyugodt falvakba, melyekből véres összeütközések híret hozzák előre a budapesti liberális lapok, de melyek utóbb véletlenül nem következtek be. A fecskendőgyáros választási elnök tüzek, azaz gyújtogatások eshetőségére figyelmeztet! Minden választót megmotoztat. Minden lakost a választás napján otthonülésre utasít stb.

És mikor mindezekért a belügyminisztert a választás előtt hat nappal meginterpellálják: a távbeszélő, táviró, gyorsvonatok és expresze-levelek korszakában négy nap mulva azt feleli: még nincsenek információi!

Ime, ez az alkotmányos szabadság Magyarországon, a szabadelvű kormány alatt, a szabadelvű irány medrében.

Zsandár, katona, szabadelvű közigazgatási tisztviselők, kordon, beszállásolás, megfélemlítés.

És ha ez a rettenetes hatalom abból a független földbirtokos osztályból, falusi lelkészből és csendesen tűrő szegény népből álló új pártot a választás napján legyőzte: akkor majd léssen a hami-

sittatlan, tiszta szabadelvűségnek nagy diadala, s e diadalnak világgá hirdetése!

Mert hát kerek a világ, mint a nyárs.
Ez a helyzet szép Magyarországon.

A két utolsó egyházpolitikai javaslat.

II.

(—a.) Az egyházpolitikai reformok veleje, lényege a szabad vallás gyakorlathoz szóló törvényjavaslat lenne. És éppen ez van legjobban elhibázva és azért éppen ez ellen küzd legkitartóbban a főrendi ellenzék.

A főrendi ellenzék joggal számíthat küzdelmében az ország pozitív hitű polgárainak hálájára és támogatására.

De az igazi liberálisok is, élükön Kováts Gyulával, joggal követelik e szörnyjavaslatnak megbuktatását. Valóban kár, hogy oly kevés Magyarországon az igazi liberálisok száma.

Ennek a javaslatnak már a czime is tévedés, vagy ámitás. »A vallás szabad gyakorlatáról« lenne a czime, pedig a vallásszabadságot akarná megadni. Lényeges különbség van a vallásszabadság és a vallás szabad gyakorlata között. A bevett vagy az állam által elismert vallások szabad gyakorlatát mi is kívánjuk. Követeljük, hogy ne csak a katolikusok, hanem a protestánsok is, az izraeliták is szabadon gyakorolhassák vallásukat. De a vallásszabadságból, hogy t. i. szabad legyen az országban bármiféle vallást alapítani vagy követni, sőt szabad legyen teljesen vallás nélkül is élni (felekezetenélküliség), — abból már nem instálunk.

Az egyházpolitikai vita kezdetén így gondolkozott és érzett csaknem az egész ország.

Magam is jelen voltam két év előtt Nagyvárad városának márcziusi közgyűlésén, melyen elhatározták az egyházpolitikai reformok sürgetését. Hallottam a helybeli szabadelvűpárt elnökének beszé-

dét. Ő is azt mondta, hogy mi nem akarjuk azt, nincs is szó arról, hogy nálunk mindenféle vallás szabad legyen, hanem akarjuk a vallás szabad gyakorlását, hogy vallását mindenki szabadon gyakorolhassa.

Igy beszéltek az országházban is, így vélekedtek a sajtóban is. És azért mindnyájan lelkes liberálisok voltak.

És mikor az egész országnak nagy meglepetésére megjelent ez az osztrák törvény félreértésén alapuló torz-javaslat, — — nemcsak rögtön magukévá tették azt, hanem menten kikiáltották, hogy ez a liberálisnak és a hazafiasságnak a követelménye.

Hogy a felekezetnélküliség liberális elv — elismerem; de hogy e liberális elvnek az alkalmazása a haza javára lenne, — — ahhoz legalább is sok kétség fér.

Mikor a polgári házasságról tárgyaltak a parlamentben minden liberális-párti szónok kegyes volt elismerni, hogy a népnek (csak?) szüksége van a vallásra, kijelentették, hogy ők nem is akarják a nép vallásos érzelmeit megsérteni, sőt rajta lesznek, hogy azt ápolják és növeljék.

Hát csak eddig tartott a vallásosság ápolása? Vagy az is a vallási érzelmek ápolása, ha megengedik a népnek, hogy vallástalan is lehet? Ugyan mondják meg, mi haszna lesz ebből az országnak? Annak a liberális elvnek a törvénybe iktatása felér-e avval a rettentő kárral, amit ez ezrek és százezrek szívében okozni fog? Vagy a haza üdve hátrább áll, mint a liberális érdeke?

És azután az is liberális elv, hogy a gyermekek minden vallásos oktatás híján nőjjenek fel? Gyönyörűség elv! Büszkek lehetnek rá!

A javaslatnak második része, mely a még el nem ismert és a csak ezután keletkező felekezetekről szól, tele van alapos tévedésekkel s e mellett mindennek mondható, csak liberálisnak nem. A byzantinizmus, a jozefinizmus és a múlt századi rendőrállam követelhetette magának a jogot, hogy a felekezetek hitcikkelyeit bírálgassa és jóváhagyja, de a XIX. század jogállama, mely ideáljának vallja Deák Ferencz »szabad egyházát a szabad államban,« ilyen jogokra magának igényt nem formálhat. »Indulóban vagyunk vissza azokba az időkbe, mikor a keletrómai császárok hitvitákat döntöttek el... A különbség csak annyi lenne, hogy császár helyett miniszter járna el.« (Kováts 43. l.)

Másrészt pedig oly rettenetes gyámság alá helyezi a javaslat a keletkező felekezeteket, hogy egy gymnáziumi önképző körnek is több jogot ad. Még azt is előírja, hogy milyen értékpapírokat vásárolhat az a felekezet! Csuda, hogy a persely-pénzről nem kér számadást!

Az a körülmény, hogy az engedélyezés feltételei közül kimaradt az, hogy a felekezetnek lelkeszszel is kell bírnia, — jellemzi a javaslat készítőinek minősíthetetlen gondatlanságát.

Vagy legyen teljes vallásszabadság, ha a liberálisok áldásaival akarják boldogítani az országot; — vagy tessék erős gátat emelni a gomba módra keletkező felekezetek ellen.

Ujra visszatér a kérdés: mi haszna lesz abból az országnak, ha a baptisták és nazarénusok mellé beengedjük a mormonokat is és megengedjük, hogy bárki is kénye-kedve szerint felekezeteket alapítson?

Ezek után bátran elfogadhatjuk mi is Kováts Gyulának (56. l.) ítéletét a két

javaslatról. »Mind a két törvényjavaslat elhibázott és egyáltalán nem illik bele a programba. Reczepezió és fülig vasba vert vallásszabadság valóságos karrikatúrái lennének a liberális egyházpolitikának. *Ilyen dolgokat a művelt nyugaton már sehol sem találnának lehetségesnek.*«

»Én is leborulok a nemzet geniusza előtt, (írja tovább, 58. l.) de nem azért, hogy félre értett osztrák portékát varrjak a nyakába.

Azt ne mondja nekem senki, hogy a liberális Magyarország ilyen törvényt akarja.«

»A protestánsok legyenek ébren, — így szólítja fel a protestáns egyház jogtanára hitfeleit (61. l.) — s ne rendeljenek mindent a napi politika tekintete alá. Elég, hogy eddig tettek.

Ugyis ők veszítenek legtöbbet. Rájuk vonatkozólag nem a dogma sértődik, de egész existenciájuk forog kockán.«

Nem kell tehát e két javaslat sem a liberálisoknak, sem a protestánsoknak, sem a katolikusoknak, sem az ország többi pozitív hitű polgárainak, — azért kérve kérjük a tizenkettedik órában a főrendiházi ellenzéket, hogy legyen kitartó a nehéz küzdelemben és váltsa be a reményt, melyet Magyarország hithű népe hozzája füz.

A nyitrai választás.

Gróf Zichy János, a néppárt képviselője március 14-ről a következő levelet intézte az ellenzéki pártelnökhöz:

Tekintettel azon körülményre, hogy a nyitrai választási mozgalmak alatt ez ideig szerzett személyes tapasztalataim szerint az és ottani kormánypárt által már most tett intézkedésekből következtethetőleg, az e hó 20-án megejtendő választás semmiesetre sem fog szigorúan alkotmányos mederben lefolyhatni: arra kérném a tisztelt pártkört, hogy

nem fizetett nekik zsoldot... De hát hogyan fizessen nekik a szegény erdélyi fejedelem, kinek kasszájába a sorvadás istennyila már régen beleütött? Hogy a németnek mindig több pénze volt mint a magyar embernek, az hát szent igazság örök időktől fogva. S lám most még a fejedelem bugyellárisára apellálnak.

No hanem mit sem tesz. A székelyhidi vár főtér pár száz impeziálissal. Hiszen ha minden magyarországi várórség így meggondolná magát, akkor bizony rövid idő alatt egész Magyarország a fenséges Apafi nevet uralná.

S a dolog épenséggel nem volna bolondság. Kényesebb oldala ennek a históriának, mit szól majd Kopp generális a székelyhidak elpártolásához. No hanem Teleki Mihály azért szekretárius, hogy csinálja el az ilyen kényes ügyeket.

Summa summárum Apafi eő nagysága elfogadta a németek ajánlatát s nyomban elküldte Moldvai Farkast, hogy eskesse föl őket a fejedelem hűségére. Mert hát magyar embernél az adott szó is elégséges, de az ilyen jöttment német náció szavára juramentom híján bizony patkószegyet se lehetett volna adni. Csókolni való még akkor is, ha a hitét nem találja megszegni.

Székelyhidán tehát kitűzték Erdély zászlaját.

Mig az öt imperialis tartott, mert hát Apafi tiz helyett csak ötöt ígért be, addig öreg dinom-danom állott a várban. Nem csuda, hiszen

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

A szathmári hamvazó.

(A »Tiszántul« eredeti tárczája.)

Írta: Kincs István.

A radnóthi várban székel Apafi Mihály erdélyi fejedelem eő nagysága. Belehuza magát a török küldte arannyal, ezüsttel himzett palást drága biborába. Drága az a bibor: nyolczvanezer imperiális rija meg minden esztendőben. Hiába: abban az időben csak legjobb volt szultánnak születni. Az alhatott egyedül nyugodtan s ha a császárt is annyiszor kergették álmában a bikák, mint a fejedelem ő nagyságát, akkor hiszen régen kirázta volna már a hídőg. Német ember nem szokott annyit kiállani.

Mert hát szomorú idők voltak azok. Az emberfiának nem volt esőpp öröme.

A követektől kellett félni legjobban.

Ha követ jött, szegény Apafi már előre tudta, megint kell valami vagy a nagyváradi basának, vagy a nagy vezérnek, vagy a fényes portának. Még a császárnak se volt elegendő a maga nyomorúsága, ha eszébe jutott, ő is odaállott egy-egy kérő levéllel Apafi nyomorgatói közé. S ennyi urnak tessék hát eleget tenni!

Szegény Apafi akarva, nem akarva, arra az elhatározásra jutott, legjobb lesz valamenyit lóvá tenni.

Ebben állapotodt volna épen meg, mikor azt jelentik neki, hogy még újra követek érkeztek.

— Ereszszétek be — hagyta meg kedvetlenül az ajtónállóknak. Kiváncsi se volt, honnan jöttek, hiszen akárhonnan, ha pokolból kerültek volna is, annyi mindig bizonyos, hogy hozni nem hoztak. Minden gazember csak vinni szeretne tőle.

Pedig hát az egyszer csalódott Apafi uram Ezek az emberek hoztak. Jó hírt hoztak, olyant, a milyenre minden becsületes fejedelemnek ki-gömbölyödik az orcája az öröm nyomán. Azok az emberek szóval jelentették a székelyhidi német várórség abbéli határozatát, hogy megunva a római császár kenyerét, a nagyságos erdélyi fejedelem hűségére térnek, őt fogadván gondviselő atyjokul. Hogy aztán minémü föltételek között volnának hajlandók ezt tenni, az világosan meg vagyon írva két pontoztatban Apafi Mihálynak czimzett levelökben, mely ugy kezdődik, hogy:

Celsissime Princeps!

És a fejedelem eő nagysága megolvasta azt a levelet. Elég méltányos föltételek voltak benne. Azt kérték, fogadja védelmökbe őket, engedje vallásukat szabadon gyakorolni, adjon nekik nemességet és végtére mert két hónap óta garast se láttak, küldjön nekik fejenként legalább is tiz imperiális s azontul a rendes hónapi zsoldot.

Hiszen szép minden, csak pénzről ne tennének említést benne! A császár két hónapja

a választás törvényességének lehető ellenőrzése szempontjából, — tehát a nélkül, hogy magába a mozgalomba bármely módon beavatkozás történnék, — kebeléből néhány képviselő urat a választás napjára Nyitrára kiküldeni méltóztatnék.

Ezen felhívás következtében a következő ellenzéki képviselők fognak Nyitrára utazni: Kund Jenő, Tomcsányi László, Pázmándy Dénes, Okolicsányi László, gróf Zay Albert, Forster Ottó, Kubinyi József, Antunovics József.

Lapszemle.

Budapest, 1895. márczius 19.

A **Magyar Állam** a lap élén a budapesti Paulai Szent Vincze-egyesület legutóbbi közgyűlését írja le s közli gróf Zichy Nándor elnök szép megnyitó beszédét. Azután a liberális ostromállapottal, vagyis a nyitrai állapotokkal foglalkozik.

A **Hazánk** kimutatja, hogy a Bánffy-kormány újabb időben mily erőszakosságot fejt ki a választások alkalmával; felhasználja a legaljasabb eszközöket is, hogy a diadalt magának megszerezze. Nagyon helyesli tehát, hogy a nyitrai választás alkalmával az ellenzék a választást ellen fogja őrizni.

A **Nemzet** helyesli a parlamentnek azon eljárását, hogy Holló és Bartha mentelmi jogait felfüggesztette és azt mondja, hogy ha ezek majd nem tudják a Wekerle kormányról tett állításukat beigazolni, akkor szigorubb büntetést érdemelnek, mint a többi közönséges rágalmozók, mert ezt a vétséget azzal a kiszámítással követték el, hogy a képviselői immunitás köpenyegé meg fogja őket védeni a büntetőjogi felelősség ellen.

A **Pesti Napló** a mentelmi joguktól tegnap felfüggesztett Holló és Bartha ügyeivel foglalkozik és azt igyekszik védelmezni, hogy magát eladta a kormánynak. A »Magyarország« ismert cikkére azt mondja, hogy az ő minden gyanúsításuk felér egy-egy ajánló levéllel s minden dicséretük egy-egy gyanúsítással. »Aki becsületet fosztogatnak, azok jobb helyre nem is fordulhatnak, azok hálát Istennek annyink belőle, hogy ha felét el is viszik, még mindig több marad meg, mint amennyivel a maguk fogyatékos karakterét megtatarozhatnak. Elég tételünk, hogy ez uraknak gyűlöletére rászolgáltunk. S im nyilvánosan megfogadjuk: min-

den ambíciókkal innen túl is azon leszünk, hogy méltóak maradjunk erre a gyűlöletre.« (Nagyon szép őszinteség azaz hogy aljasság.)

A **Budapesti Hírlap** azt írja, miszerint az ország mai politikai helyzete azt bizonyítja, hogy sem a Bánffy-kormány ezzel a parlamenttel boldogulni és programját keresztül vinni nem képes, sem ez a képviselőház más kormányt új partalakulással és más politikával a nemzetnek nem adhat, a fuzió megbukván, minden kilátás a dolgok valamely helyesebb rendjének megállapítására megszünt s így okvetlenül fel kell oszlatni a parlamentet.

A **Magyarország** a municzipális tisztviselők érdekében emeli fel szavát s kimutatja, hogy épen azoknak az embereknek, kiknek a társadalomban a valódi magyar életet kellene képviselniük, nem ritkán alig birnak fizetésükből megélni; s ezért örömmel üdvözlö a vármegyék az irányu mozgalmát, hogy e helyzetet javítsa a kormány.

Az **Egyetértés** habár a néppártnak halálos ellensége, még sem tudja szó nélkül hagyni a kormány által tett óriási visszaéléseket a nyitrai választáson s elítéli azt, hogy a néppártnak valódi érvényesülését tehetetlenné teszi.

A **Pesti Hírlap** a főrendiháznak osztogat tanácsokat s azt mondja, hogy a hazafiság a valódi bonzervatív feladatának helyes értelmezése azt kívánja, hogy a tárgyalás alá kerülő egyházpolitikai javaslatokat elfogadják.

A **Magyar Hírlap** a Holló és Bartha mentelmi jogának felfüggesztése alkalmából az ellenzékét támadja meg, mert a kormánynak erkölestelen üzelmeit leleplezi. (Ehhez igazán nem kell kommentár!)

A **Nemzeti Ujság** fejtegetéseket közöl, melyek egyfelől a nemzeti politika lényegét másfelől a félrevezetésre irányuló, magukat szintén »nemzeti politikának« nevező nagyképű szédeléseket világítja meg.

A **Neues Pester Journál** a tegnapi zajos parlamenti üléssel foglalkozik s természetes, hogy minden bajért és »botránnyért« az ellenzék teszi felelőssé. Persze neki olyan ellenzék kellene, mely hallgatagon tűrje a kormány minden intézkedését, bármilyen absurdum legyen is az.

A **Pester Lloyd** az Albrecht főherceg helyének betöltésével foglalkozik, dicséri a királyt azon újításáért, hogy ez állást kétfelé osztja s így annak terheit megosztván, azt annál könnyebb lesz majd jól betölteni.

dély minden erőssége kedvet kap a törökkel czimborálni.

Különös ember is ez az Apafi Mihály! Nem lehet kiismerni.

És Székelyhidán folyt a bor, szólt a zene, kurjongattak a németek. De hogy is ne! mikor másnap ugy is hamvazó szerda már. Akkor elcsendesedik ugyis minden torok. Kezdődik a böjt, a bünbánatnak ideje.

Meg kellene magukat hamvztatni. De mikor az egész környéken másutt sines pápista pap, mint páter Kászonyi! S ez a Kászonyi történetesen Szatmárott lakott, hol Kopp generális dult-fult magában, a miért a székelyhidiak a császár zászlójától elpártoltak. Hej! csak ő kaphatná őket a keze közé, a torkukra forrasztaná azt az árulást.

De hát Apafi a nagyságos fejedelem védi őket.

A fejedelem szigoruan ragaszkodik a kikötött pontokhoz. S minek utána azokban a pontokban a vallás szabad gyakorlata is benne legyen, annak okáért elhatározta magában Apafi, hogy meghamvztatja őket.

Először ittak mint a csap. Ki nem akart a maga jószántából, abba belediktálták a malasztot erőszakkal. Végtére azután bekövetkezett az általános kapituláció.

Apafi most valamennyit szánokra rakattas még hushagyókor este elindította őket. Szegény németek aludtak, csak akkor ébredtek fel, mikor hamvazó szerdán páter Kászonyi lakása előtt megállapodtak.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

Márczius 19.

A mai rövid ülés már előre is érdeklődést keltett. A kormánypárt lapjai a szokásos figyelmeztetéssel hívták föl párthíveiket a minél nagyobb számban való megjelenésre.

Az ellenzékét már a tegnapi izgatott mentelmi vita és még inkább a Nyitrára választási elnöknek küldött fecskendő gyáros viselt dolgai, az előre látható óriási visszaélések a holnapi választásnál harczi hangulatba hozták.

A miniszterium et Deutsch-Haas hírlapkiadó vállalat fizetett szócsövei, Bánffy ismert csatakiáltása: »Tegyük lehetetlenné a néppártot« — és a szabadelvű börzépárt kihívó viselkedése éppen nem járulnak hozzá a harczi kedv lecsilapítására.

Ilyen anyicziumok mellett nyitotta meg az ülést 12 óra után az elnök.

Perczel belügyminiszter — mintha csak nem is ő neki, hanem a nyitrai alispánnak szólott volna a Hortoványi interpellációja, — válaszában az alispán jelentésének fölolvására szoritkozott és a választók megmotozására vonatkozólag annyit mondott, hogy arról mind ez ideig tudomása nincs.

Hortoványi válaszában aztán arról is felvilágosította a miniszter urat, midőn a nyitrai hirhedt plakátokat felolvasta a ház előtt.

Ülés kezdete 12 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Perczel Béni, Molnár Antal, Papp Elek.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Perczel Dezső, Lukács László, Fes-tetich Andor.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése s az elnöki irományok előterjesztése után

Elnök részvétellel jelenti Csigó Pál képviselő halálát s indítványozza, hogy a ház részvételenek jegyzőkönyvileg adjon kifejezést. (Általános helyeslés.)

Következik a napirend:

A belügyminiszternek Hortoványi József képviselő által a nyitrai képviselő választás ügyében előterjesztett interpellációkra adandó nyilatkozata.

Szatmáron voltak.

És ott meghamvzták őket. Csakhogy ennél a hamvazásnál nem a páter, hanem báró Kopp generális vitte a főszerepet. S ebből az egész czeremóniából az volt az üdvösséges tanulság, hogy a magyar ember nem hagyja magát olyan könnyen lóvá tenni, mint a német. Megpróbálták Apafival s keservesen lakoltak érte.

A fejedelem még Székelyhidon mulatott, mikor egy török aga négy-öt száz emberrel Achmet pasától küldve megjelent a vár előtt s beizent, hogy hát adják át most az erősséget. Apafi küldött neki levélben szintén vissza izenetet, mely ugy hangzott:

Mi Apafi Mihály Erdély fejedelme üdvöt Achmet basának! Ha a németeket keresi, akkor rossz helyen jár, mert azok Szatmárra mentek hamvazásra. Tessék utánuk menni, talán átadják Szatmárt, de Székelyhida ez idő szerint még nem átadó. Különben pedig maradtunk atyafiságos indulattal a vitéz basának szerető rokonai Apafi Mihály.

A török hosszú orral távozott.

Apróság.

Becsület. Vendég: Hallja tegnap megint rossz huszast adott vissza. Ez nem becsület. Pinczér: Tessék ideadni, beváltom én. Vendég: Persze mikor mármásnak a nyakába sóztam!...

farsang volt épen. Csakhogy hát az az öt imperiális hamarabb elfogyott, mintsem a farsang elvását volna. Székelyhidán a nagybőjt egy héttel előbb köszöntött be, mint azt a kalendáriom diktálta.

S erre a németek összedugták megint a fejüket. Mit csináltak ki, mit sem, nem tudni, hanem Moldvai Farkas egyszer csak rémült levelet irt Radnóthra. Azt tudatta beune, hogy az ő szava már annyit se fog az őrségen, mint páter Kászonyi miséje a kálomistákon. Nem lehet velők beszélni. Nem tudja, mi ütött beléjük.

Hanem Apafi eő nagysága már tudta.

Baló László állandó követe Erdélynek a nagyváradi basánál, egyszer csak sürgös futárt küld a fejedelemhez, ki tudtára adja, hogy a székelyhidi németek árulást akarnak Erdély ellen elkövetni. Jártak Achmet basánál s ígéretet tettek neki, hogy jó pénzért kezére játszá nekik az erősséget.

Az épen együtt levő országnagyok és rendek rettentő haragra gyuladtak azok ellen a német gazemberek ellen, kik csak három héttel ezelőtt hittel, öreg iuramentummal fogadtak hűséget Apafinak. Nyomban sereget akartak küldeni a nyomorultak megbüntetésére.

Hanem a nagyságos fejedelem mást gondolt. Maga akarta őket megbüntetni. S a dolgot azon kezdte, hogy hatalmas farsangi mulatságot rendezett a székelyhidi őrségnek.

S a rendek és országnagyok csak bámultak rajta. Ha ez is büntetés, akkor hiszen Er-

Perczel Dezső: Válaszolni ohajt Hortoványi József kétrédbeli interpellációjára. A választókerületben a katonaság összpontosítását a beérkezett jelentések szerint a veszélyeztetett közrend tette szükségessé.

Az alispán jelentése úgy hangzik, hogy **mindkét részről** oly nagy az agitáció, hogy a hatóságoknak számolni kellett minden eshetőséggel. Katonaságra tehát a kerületben szükség van, annál is inkább, mivel a kerületben oly csekély számu a rendőrség, hogy az esetleg kiütő rendezéssel nem bírna. (Gunyos nevetés a baloldalon.)

Ami a katonaság elhelyezésére vonatkozó kérdéseket illeti, arra a beérkezett jelentés azt mondja, hogy nemcsak ellenzéki hanem kormányparti választóknál is szállásoltak be katonaságot. (Gunyos nevetés a baloldalon.)

Az elszállásolásnál tehát a párttekintetek nem jöttek figyelembe. Az interpellációnak egyéb része rossz információ alul. (Nagy zaj.)

Az ő törekvése is az, hogy minden választópolgár választási jogát szabadon gyakorolhassa s reméli, hogy e részben panaszok nem is fognak felmerülni. (Gunyos nevetés.)

Ami Hortoványi második interpellációját illeti, arra most nem válaszolhat érdemlegesen, mert hozzá ez ügyben ez ideig semmi jelentés nem érkezett s ő is csak annyit tud, amennyi a lapokban közölve volt. De ismétli, hogy az ő legfőbb törekvése az, hogy a választások szabadsága nemcsak Nyitrán, hanem minden választókerületben biztosítottassék. (Nagy zaj. Gunyos nevetés.)

Ha bárhol visszavétel történne, a **megtorlás nem fog elmaradni**; de ő, amíg hivatalos jelentést nem kap a kerülettől, egyszerű hírlapi közlemény folytán nem intézkedhetik.

Kéri válaszában tudomásul vételét.

Hortoványi József dr. ismétli, hogy a katonaság összpontosítására, mi ok sem merült fel. (Nagy zaj.)

S a katonai beszállásolás is csak azért történt, hogy azzal is a választókat zaklassák. (Nagy zaj a jobboldalon.)

Elnök: Csendet kérek t. ház, mindkét oldalon.

Hortoványi József: Elismeri, hogy korteskedések történnek mindkét oldalon; de amit a kormánypart csinál, az mégis sok. Elég utalnia erre nézve a választási elnöknek (Tarnóczynak) a proklamációjára. (Nagy zaj.)

Hivatkozik az alispán egyik nyilatkozatára, aki azt mondta, hogyha **Zichy Jánosnak 600 szótöbbsége lesz is, megválasztva még sem lesz.** (Nagy mozgás a jobboldalon. (Óriási zaj.)

A belügyminiszter azt mondta, hogy ő egyszerű hírlapi közleményre nem nyilatkozhatik. Bemutatja tehát a választási elnök **eredeti** proklamációját. (Felolvassa. Nagy mozgás a jobboldalon. Óriási zaj a baloldalon. Felkiáltások: Szégyen! Gyalázat!) Nagy felháborodást idézett elő az ellenzéken az egyes passzusok felolvasása. Úgy, hogy a vidéki választók a város határára meg fognak vizsgálatni, az utcák elzártnak, nem szabad csak egy zászlóval felvonulni stb.

Kétségbe venja, hogy választási elnök törvényesen járna el; erre nézve a választási törvény másképp intézkedik. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

A választási törvény a választási elnököt nem **diktátorrá** teszi, hanem csak a választás vezetőjévé.

Ha a választási elnöknek szabad ily proklamációkat kibocsátani, akkor mondjunk le a választási szabadságról.

Kéri a belügyminiszter sürgős intézkedését. Egyébként a választ nem veszi tudomásul. (Zajos éljenek a baloldalon.)

Perczel Dezső: Csak röviden kíván nyilatkozni. Nem tudja, nem-e apokrif az a proklamáció? (Gunyos nevetés a baloldalon.) Hortoványi téved, midőn azt állítja, hogy a választási elnök funkciója csak a választás napján kezdődik. (Nagy zaj.) Ez nem áll, mert a választások határidejét is az elnök tűzi ki. Ezeket kívánta megiegyezni. (Eljenzés a jobboldalon. Hoch! Hoch! a baloldalon.)

Elnök felteszi a kérdést, tudomásul veszi-e a ház a belügyminiszter válaszát vagy nem?

Olay Lajos: A kérdés feltevéséhez kíván

szólani. Kéri a két interpellációra adott válaszokat külön szavazás alá bocsátani?

Elnök e szerint teszi fel a kérdést.

A ház többsége mindkét interpellációra adott választ tudomásul vette.

Ülés vége 1 óra 10 perczkor.

Karcolatok.

Szemelvények a „Nagyvárad” ilemtanából.

A »Nagyvárad« tegnap vezérezkike mérsékletre, illedelemre tanítja a »klerikális« sajtót. Tanulni utóvégre senkitől sem szégyen. Lássuk, mit tanulhatunk tisztelt laptársunktól?

Első sorban denunziálást, feljelentést. A »Nagyvárad« feljenti a klerikálisokat — egyenesen a pápának. (Kétségkívül már el is olvasta ő Szentsége.) Feljenti őket, hogy »vakmerő lázadást, rut árulást követtek el Krisztus földi helytartója ellen.« Hogy az »observantia« nem annyi, mint »engedelmesség«, — azt ő nem tudja. De nem vehetjük tőle rossz néven: — hol tanulta volna?

Feljenti »a reakzionárius sajtónak, kivált **előcsahosának, a M. A.-nak otromba** fürmedvényeit.« Nemde szép mérsékelt hang?

Nem kiméli a szegény káplánokat sem. Bejeleuti őket is: »a pápa szellemében dolgozó káplán urak esuful rágazoltak a apostoli király palástjára. Ezért támadt hát a dühös, békebontó, ország-gyujtogató akció.« Azzá gondoltuk, hogy a gyujtogatásnak örülni fognak odaát, mert haszna lesz belőle Tarnóczynak és Kossuthnak, elkél egy pár fecskeendő.

»A klerikalizmus durva, otromba neveltelensége... a duhaj izgatás« — — szerény ibolyák a »Nagyvárad« fráziskertjéből.

Végre azt is megtudjuk, hogy a »reakció káromkodó stílusának lovagjai fogcsikorgatva olvashatják« a pápa levelét. Talán hallja is már az illem és mérséklet tanára, hallja szörnyűködve a borzasztó káromkodást, mely kiszalad az összeszorított fogak közül. Erre már nem vagyunk kíváncsiak, ilyen nem akarunk tanulni még a »Nagyvárad«-tól sem.

Kria Krae.

NAPTÁR.

— Március 20. —

Szerda, Róm. kath. Joakim hv. Prot. Hubert. Gör. kel. márcz. 8. Teofilakt. Izrael Adar 24.

Nap két 5 óra 49 p., nyug. 5 óra 55 percz. Hold kette 3 óra 40 p. nyug. 11 óra 30 p.

Márcz. 20. A biharm. gazdasági egyesület közgyűlése.

„ 20. Megyei közgyűlés.

„ 21. A nagyvárad hegyi választmány ülése.

„ 22. Sebes-Körös társulat közgyűlése.

„ 24. A rabsegélyező-egylet közgyűlése.

„ 24. Szigligeti emlékműpély.

„ 24. Nagyvárad szőlőbirtokosok közgyűlése.

„ 24. A ker. betegsegélyező pénztár évi közgyűlése.

„ 29. 30. Fősorozás Nagyváradon.

„ 31. Biharmegyei és nagyvárad népnevelési egylet közgyűlése.

Ápril 2. Folytatólagos sorozás Nagyváradon.

„ 5. Katonai lóvadás Nagyváradon.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése **Fő-utca,**

Sonnenwirth-féle bazárban **Fő-utca,**

Sonnenfeld Adolf papirkereskedésében **Fő-utca,**

Kádár és Kiss cégénél **Kishid-fő,**

Kutasi D. papirkereskedésében **Uri-utca,**

Pauker Dániel papirkereskedésében **Kis-piacz,**

Reich Sándor vegyeskereskedésében **Szent-János-utca,**

Mezey János fűszerkereskedésében **Körös-utca.**

Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

A nagyvárad állami anyakönyvvezetés.

Az állami anyakönyvvezetés ügyében tegnap érkezett meg a város közigazgatási bizottságához a m. kir. belügyminiszter leirata, melyben az anyakönyvi kerületek megállapítása, elnevezésük és székhelyük meghatározása, az anyakönyvvezetők és helyettesek kinevezéseiről hívja fel javaslatételre.

A belügyminiszter nagylelkűen kilátásba helyezi, hogy az illető tisztviselő-anyakönyvvezetőnek némi tiszteletdíjat engedélyez az esetre, ha alapfizetése alacsony van (?) megállapítva.

Hát gondol-e a miniszter olyan tisztviselőt, ki megfelelő díjazás nélkül ily nagy munkát s azzal járó felelősséget magára vállalná? Hát azt gondolja-e a miniszter, hogy a helybeli, jelenleg 12 anyakönyvnek, egy kézben való összpontosítása által keletkezendő munkaanyagot oly könnyű lesz elintézni, mint neki a kelőleg át nem gondolt rendeletet kiadni.

A miniszter sulyt helyez arra, hogy az anyakönyvek egy helyen vezetessenek, mert az egy helyen való vezetés nagy előnnyel jár s csak a népesség túlságos nagy volta, vagy egészen kivételes helyi körülmények fenforgása esetén engedhető meg a kerületi beosztás.

Furesa kényelmet helyezett ez által a miniszteri böhesesség kilátásba e nagy kiterjedésű város lakosai részére. Mellesleg konstatálja a miniszter, hogy kivételesen állami anyakönyvi hivatalokat is van joga létesíteni, de ezt csak ott kívánja alkalmazni, hol másképp az anyakönyv nem biztosítható: tehát sehol, hiszen nagyon jól ösmerjük a miniszteri tevékenység alapelvét, a »sic volo, sic inbeo«-t. Majd ráparancsoltat valamelyik szegény kisebb tisztviselőre, a ki talán eddig egy lap korrektorságából, mit hivatalos óráin kívül végzett, többet keresett meg, mint az állami anyakönyvnek kénytelen vezetéséből. Egy tanácsot adhatunk a belügyminiszternek és a kormánynak, hirdessen árlejtst az anyakönyvvezetésre, na meg az állami hivatalokra is, így legtöbbet spórolhat meg.

Azán az más kérdés, milyen lesz az állam igazgatás!

* **László kir. herceg Ürömben.** Tudva levő, hogy az Ó-Buda szomszédságában levő Ürömben van eltemetve József nádor első neje: Alexandrovna nagyhercegnő, Pál orosz czár leánya. Vasárnap tartották meg a csinos kápolnaszerű mauzoleumban a szokásos évi rekviemet, melyen László kir. herceg is megjelent. A kir. herceget a község németajku lakói lelkes éljen-kiáltásokkal fogadták. Leszállta után először a katolikus templomba ment, hol Weicher Miklós helyettes plébános fogadta szép üdvözlő beszéddel, mint a templom kegyurát. A királyi herceg itt is néhány perczig imádkozott, majd az orosz kápolnába ment, hol áhitatosan hallgatta végig a görög keleti szertartásu rekviemet.

* **Házi ezredünk ünnepe.** Tegnap szép ünnepség folyt le a helybeli tiszt kaszinó helyiségében. A szeretett fenséges ezredtulajdonos névnapját ülték meg, mely alkalommal a 37. és 39. gyalogezred tisztika teljes számban jelent meg a társas ebéden.

Konja Sándor es. és kir. ezredes emelt először poharat és rendkívül szép beszédben éltette az ezred tulajdonosát: József kir. herceg ő fenségét. A nagy hatású tóztokat éljenek követték és a tiszt urak poharat üritettek. Eközben a katonazene is megszólalt és a néphymnuszt a tisztikar állva hallgatta végig.

Nagy lelkesedéssel fogadták a kir. hercegtől érkezett táviratot, melyben megköszöni a névnap megemlékezést. Szívesen vette azt és viszonzza a jókívánatokat ezredének.

A zenekar ismét a hymnuszt játszotta, melynek accordjai után Konja ezredes a tisztikar őt Józsefét éltette, köztük a hiányzó Keller Józsefet is (Szeptit, Pepit, Jósát és Józsefet.) Katzl kapitány a legidősebb József-társai nevében is megköszönte a népszerű ezredes irántuk tanusított figyelmét. Gautsch

ezredes pedig pohárköszöntőjében megemlítette, hogy K o n j a ezredes épen most három esztendeje lett a házi ezredhez kinevezve és ezért az ő egészségére üríti poharát. K e m p f R ó b e r t saját költeményét mutatta be, melyet az ezred legöregebb tisztjének (Katzl) nevenapjára írt. Mondanunk sem kell, hogy ugy a pohárköszöntőket, mint a Kempf költeményét zajos tetszés követte. A társaság még sokáig maradt együtt a legjobb hangulatban elköltött kitűnő ebéd után, melynek sikerültéért a legnagyobb elismerés illeti a kaszinó derék háznagyát: Philipovics kapitányt.

* Kitüntetett magyar művészek. Az antverpeni kiállítás alkalmából a belga kormány a Lipót-rend lovagkeresztjét adományozta Bihari Sándor festőművész hazánkfiának és Szmracsányi Miklósnak, a képzőművészeti társulat titkárának. Bihari kitüntetése az egész magyar festőművészetnek szól, amely a kiállításon egy külön magyar osztály által volt képviselve. Ezen osztály elnöke Bihari Sándor volt, — Szmracsányi Miklós titkár a kitüntetést azon buzgóságával érdemelte ki, amelyet magyar festőművészeknek belga kiállításokon és viszont belga festőművészeknek magyar kiállításokon való közreműködése körül kifejtett. A rendjeleket Duckerts főkonzul adta át a kitüntetetteknek.

* A vámfelügyelő nyugdíjazása. Mint halljuk, Missuray Ágoston nagyváradi vámfelügyelő a napokban beadja nyugdíjaztatása iránti kérvényét. A derék hivatalnok régidő óta áll a város szolgálatában és általában szereti mindenki erélyes, de azért előzékeny modoráért Utódja, mint hírlík, Beczkay Arthur vámelőnr lesz, akinek helyét, ha kinevezik, egyelőre nem fogják betölteni.

* Katholikus bolgárok áttérése. Bulgária főlzabeditása után ügynökök járták be hazánk déli vidékét s az ott Mária Terézia idejében letelepült bolgár ajku lakosságnak Eldorádót, ingyen földet, adó- és katonamentességet ígérve, kivándorlásra csábították. A bolgár lakosság egy része hajlva az ügynökök mézes-mázos ígéreire, hazát cserélt s Szisztovó táján települt le, ahol három falut alapítottak. A letelepülők azonban nagyon kancsal szemekkel fogadták fajrokonait, mert a mostani bolgártól egészen elütő nyelvet beszéltek, szokásaik mások voltak s legfőbb bűnül pedig azt rótták fel nekik, hogy nem az egyedül üdvevitő prado szlavinik igörögkeleti vallást követik, hanem katolikusok. A letelepülők baját növelte az a körülmény is, hogy Rómából a Propoganda fide küldött nyakakra papokat, akik nyelvüket sem ismerik. A magyar bolgárok hasztalan kértek magyarországi papokat, kérésük siket fülekre talált, minek következtében Beleni nevű községben plébánosukat az oltár mellől kergették el. A kormány a sérelmek orvoslására bizottságot küldött ki, mely a bevándorlottak kívánságát jogosnak ismerte el, ezután pedig minden a régi kerékvágásban maradt. Az elkesedést növelte még az a körülmény is, hogy Doncet nevű olasz barátot nevezett ki a Vatikán nápolyi püspökké. A katolikus bolgárok azóta vonakodnak gyermekeiket keresztvizezre tartani s elhatározták, hogy valamennyien az orthodox vallásra térnek át.

* Egy nagyváradi polgár hirtelen halála. Fekete László vendéglős tegnap délelőtt jelentést tett a nagyváradi rendőrségnél, hogy Dóbé Gusztáv Külvároson lakó kovács hirtelen elhalt. A halálózásról gyermekei értesítettek Feketét, aki azonnal átszaladt Dóbéék lakására és az öreget balarczán a földön fekvő találta megmeredve, meghalva. A gyermekek segítségével ágyba fektette a halottat és sietett jelentést tenni a kapitányi hivatalnál. Mandel Ferencz rendőrbiztos és dr. Rednik József kerületi tisztviselő orvos a helyszínen megjelene, konstatálták, hogy Dóbé a halállal való vívódás közben arczára bukhatott és a fején

és arczán látható erős zuzódások a vívódásnak lehetnek következményei. Mindazonáltal a kapitányi hivatal elrendelte a hulla boncolását, hogy a halálok annak rendje és módja szerint konstatálható legyen. A boncolást dr. Berkovits Miklós kerületi tisztviselő orvos eszközölte Mertz Antal egészségügyi rendőrbiztos jelenlétében. Az öreg Dóbé külön szobában egyedül szokott aludni és ezért nem lehetett segítségére gyermekei. A váratlanul elhunyt polgár temetése ma megy végbe lakásáról.

* Nyugdíjazások a királyi honvédségnél. Megbízható forrásból írják, hogy az idei májusi előléptetések nagy meglepetéseket fognak kelteni a királyi honvédség tisztikarában. Nevezetesen nyugdíjba megy egyszerre három kerületi parancsnok is, mindannyian »megrongált egészségük« címén, voltaképpen pedig azért, mert állásukkal összekötött s fontosságukban mindinkább emelkedő adminisztratív kötelességek teljesítésére képteleneknek bizonyulnak. Nyugdíjba megy továbbá két tábornok is, mind a kettő honvédduszár-dandárparancsnok: egyik a Felvidéken, a másik a fővárosban állomásozik. Első a legutóbbi őszi manőverek alkalmával rendkívüli jelét adta hadviselői képességeinek, mindazáltal nyugdíjba kell mennie, mert parancsnoki tekintélyét nem tudja állásához mértén föntartani. A másik dandárnok visszavonulása saját akaratából történik, s az illető a napokban már illetékes helyen be is adta betegjelentését. Helyét a dandárnoki állásban minden valószínűség szerint Halasy Pál huszárezredes, szegedi dandárnok fogja átvenni, a ki mint ezredparancsnok néhány évvel ezelőtt már Budapesten teljesített szolgálatot.

* Hányan vagyunk. A 11-ik heti népmozgalmi és statisztikai kimutatás szerint az elmúlt héten született 33 gyermek és pedig 18 leány, 15 fiu, származást illetőleg 26 törvényes, 7 törvénytelen, a születési arányszám 39‰, elhalt 29 egyén, ezek közül 11 idegen, a halálózási arányszám 29‰, levonva az idegeneket 16‰. A halálokok közt a hevenyfertőző betegségek 5, a légzési szervek bántalmái 9 esetben szerepelnek. Öt éven alóli gyermek 11 halt meg, kik közül 9 helybeli; tehát a gyermek-halandóság elég nagy. A város lakosságának évi átlagszáma 43525.

* Nem akar hóhér-nevet viselni. Bally László gyíresi illetőségű haszonbérő a saját és gyermekei vezetéknévét »Z a l a y«-ra akarja változtatni és kérvényét be is nyújtotta a miniszterhez. A miniszter aligha fogja a kérést kedvezően elintézni, mert a Bally név elég kedvezően elintézni, mert a Bally név elég magyaros. Egy hatalmas indok azonban mégis reményt nyújthat a folyamodónak és pedig az, hogy az új »hóhért« is Ballynak hívják és nincs kizárva, hogy a miniszter is úgy fog gondolkodni mint ő.

* A repülő szivar és a repülő kutya. Mindakét dolog a természetrajzban eddig ismeretlen fogalom volt. Pár nap óta azonban jogilag léteznek s békén megférnek egymás mellett a bécsi rendőrség egyik aktájában. A két sajtóságos lény megszületésének előzményei a következők: Bécsben a Währingerstrassen egy karesu hölgy felszállott az omnibuszra. Az ülésben apró kutyát czepeelt, leült a koesi sarkába s a kis fenevadat maga mellé telepitette. Kevés idő múlva egy idősebb ur szállott fel a szájában hatalmas füstölő havannával s a hölgygel szemben helyet foglalt. Az omnibusz megindult s az ur folytatta a szivarozást, holott ez az omnibusz belsejében tilos. A karesu hölgy eleinte néma megbotránkozással nézte a füstölő urat, s amikor azt látta, hogy a lesújtó pillantások hatástalanul siklanak le a füstölő ur közönyösségén, tüntetőleg kinyitotta az ablakot s folytonos köhécseléssel iparkodott tudtára adni, hogy nagyon rossz néven veszi tőle a szivarozást. A kinyitott ablak néven indította meg az idősebb ur kemény szívét, s ekkor a kiskutyás hölgy egyet gondolt s villámgyorsan kikapta a szivart vis a vis-jának a szájából s kidobta az utcára. — A meg-szivartalanított ur az első perczben meghökken, de

a következő pillanatban örvön ragadta az eviczkelődő kutyát s nagy lendülettel kidobta az utcára a szivarja után. A némajáték után zajos drámai jelenet következett. A kutyátlan hölgy és a szivartalan ur oly élénk párbeszédet rögtönöztek, hogy az omnibuszt meg kellett állítani s rendőrt hivatni. — Felírták a hölgy nevét és lakását: azonképpen az urét is, s a harcoló felek kiszállottak a kutyával elegy szivardráma színhelyéről. A folytatás a kerületi bíróság előtt következik. Nem mulasztathatjuk el megjegyezni, hogy a kutyás hölgy aránylag jobban járt, mint a szivaros ur. Mert a kutya talpra esett s rögtön az omnibusz után szaladt, a szivar azonban, nem lévén lába, egy élelmes cipészgyakornok lábain távozott el a helyszínről.

* Egy szép asszony tragédiája. Megrendítő szerencsétlenség érte Royko János budapesti vasuti hivatalnok nejét. Lakásának fürdőszobájában ruhája az izzó kályhától tüzet fogott és csakhamar lángba borult. A szegény asszonynak első gondolata az volt, hogy a fürdőkádba ugrik, de ez forró vízzel volt tele. Kirohant tehát a konyhába, de ott nem volt senki, ki segítségére lehetett volna. Ekkorra már ugy össze volt égve egész testében, hogy alig volt képes kivánszorogni a folyosóra, hová kiérve, irtózatos fájdalomában ájultan esett össze. A házbeliek azonnal a mentőkért telefonoztak, kik a súlyosan összeégett nőt a budai vöröskereszt-kórházba szállították, hol iszonyu kínok között meghalt.

* Biharmegye számonkérészeke. Biharvármegye számonkérészeke tegnap terjesztette ke jelentését a közgyűléshez, mely az árvaszék a főszémmvevői a főpénztári, az államépítészeti s a főszolgabírói hivataloknak az 1895. év I. negyedében kifejtett munkásságáról szól. A főispán, mint a számonkérészek elnöke a hivatalok munkássága folett megelégedését fejezte ki s ezt a közgyűlésnek örvendetesen hozza tudomására.

* Tisztek és ujságírók. A spanyol katonatisztek által inzultált madridi ujságírók ügyét az összes lapok magukévé tették és biztonsági rendszabályokat követeltek. A hadügyminiszter egy törvényre hivatkozva az ujságírók ügyét haditörvényszék elé akarta vinni. A legfelsőbb törvényszék ellenkezőleg rendelkezett. Az újonnan kinevezett térparancsnok Martinez Canpos kijelentette, hogy a haditörvényszék utján fogja elintézni. A katonatisztek a sértegető lapok szerkesztőit párbajra hívták. — Végre a miniszterium, miután nem tudott a bírói illetékeség ügyében dönteni — benyújtotta lemondását. — Egyébként hire jár, hogy Martinez Compos tábornok a minisztertanácsban is megjelent egy tiszti küldöttség élén, még pedig némelyek szerint hivatalosan.

* Járványok statisztikája. Dr. Kiss Ferencz megyei főorvos betérjesztette a vármegye területén 1895. év márczius 1-től 15-ig uralgott járványokról a kimutatást, mely szerint kanyaró 229 esetben, ronesoló toroklob pedig 30 esetben fordult elő.

* Gergely pápa a Tiszában. Titelen — mint onnan írják — nagy lóást-futást okozott a Tisza-partján a közelben lakó nép közt az a hír, hogy az öreg Gergely pápa ott lubiczkol a zajló Tiszában. Nagy néptömeg szaladt ki a folyóhoz s majd kővé váltak az emberek, a mikor látták, hogy egy izmos férfi csakugyan igazi passzióval szeli a jeges hullámokat. Az élesebb szeműek látni vélték az öreg pápának a hagyományos nagy szakállát is, a melyből így, márczius elején egész fergeteget szokott kiráznai. Illuziójuk csak akkor omlott össze, mikor a fürdőző Gergely pápa jó negyed óráig tartó lubiczkolás után a partra mászott és boldogan jelentette ki, hogy őt ebben az esztendőben a nyavalya ugyan meg nem környékezi, mert az idén ő fürdött meg leghamarabb a Tiszában. A szétfutó asszonynép a vízből kikelő Gergely pápában Vidits Mita, titeli bogárnemestert ismerte fel, a ki magára kapta hirtelen a ruháit s arczán a jól végzett munka tudatának kifejezésével távozott. A herkulesi termetű férfinak, a kit némelyek hóbotosnak tartanak, csodálatosképpen semmi baja nem lett, sőt fráz rohamai is teljesen kimaradtak.

* **Öngyilkos ifju.** A késő éjjeli órákban vettük a hirt, — hogy egy váradi intelligens család sarjadéka Hant József, — ki Fehér János keztyüsnél volt alkalmazásban mint segéd, tegnap este 11 órakor a kórház előtt magát forgópisztolylyal agyonlőtte. A szerencsétlen ifju már ezelőtt hetekkel foglalkozott ezen tervvel, míg ma sikerült neki ezt végrehajtania. Holtetemet beszállították a városi bonczházba.

* **Iparos olvasókör Tenkén.** A belügyminiszter a tenkei iparos olvasókör alapszabályait jóváhagyta, azonban azzala hozzáadással, hogy az alapszabályok megváltoztatása tárgyában hozott közgyűlési határozatok jóváhagyás végett hozzá felterjesztendők.

* **Tizenhárom ember gyilkosa.** Megirtnk, hogy minő vérengzést rögtönzött Konstantinápoly utczáin egy igazhívő muzulmán, Musztafa őrmester. Pényes nappal kivont karddal járta be a legnépesebb közhelyeket s összevagdalt vagy tizenhárom embert, kik közül több meg is halt. Musztafát, a rettenetést, most állították ezen vérengzéseért haditörvényszék elé s mint sürgönyzik, halálra ítélték.

* **Báró Schorlemer-Alst.** Báró Schorlemer-Alst Burghard, ki Windhorsttal együtt a cenztrum-párt megalapítója s annak mind máig büszkesége volt, meghalt. Maga II. Vilmos császár mondotta róla, hogy minden esőpp vére a német hazáért s a német nép erkölcsi és anyagi javáért buzogott. Schorlemer-Alst csak igen ritkán szokott nyilvánosan beszélni s csak néha-néha fogta az utolsó években kezébe a tollat, de ha felszólt, ha valamit irt, azt mindenki élvezettel olvasta, hallgatta, tekintet nélkül az illetők vallására és politikai pártállására. Előkelő modoru, tartózkodó ítéletmondása, de a kimondott szó mellett való elhű kintartása feltétlen tiszteletet biztosított számára, de még ott is, a hol a tekintély iránti tisztelet már kiveszőben van. Nagy és méltó a német cenztrum-párt gyásza. Az elhunyt 1825. október 21-én született. Ifju korának nagyobb részét arra használta föl, hogy beutazza a civilizált országokat. 20 éves korában belépett a 8. dzsídás-ezredbe, melyet azonban pár év múlva, mint főhadnagy ismét elhagyott, hogy egészen a gazdaságnak szentelje magát. A mezőgazdaság terén az ötvenes évek elején praktikus reformokat létesített birtokain, s e reformokat irodalmilag is értékesítette. 1863-ban a porosz országos gazdasági kollégium tagja, 1870-bedig a porosz képviselőháznak és a birodalmi tanácsnak tagja lett. Egészen 1885-ig Windhorsttal együtt a cenztrum-párt vezére volt, de ekkor a párt nagy részével agrárpolitikájának határozottsága miatt egyenlenségbe jutott és lemondott mandátumáról. A parlamentben kitzón szónoknak bizonyult és maga Bismarck nem egyszer kénytelen volt előtte meghajolni. Schorlemer főérdemének mondják különben, hogy a Bismarck-féle katolikus ellenes küzdelem megfenekelett és Bismarck kudarczával végződött.

* **Huszonkétéves festőművész tünt föl a Bende püspök milleniumi oltárképpályázatain.** Szent Imre és szent családja erőteljes, egyszerű mégis sokat mondó vázlat: a festőknek és a közönségnek egyaránt tetszett. A képzőművészeti tanács pedig — ritkán jut ebbe a szerencsés helyzetbe — szankcionált a megérdemelt tetszést és mindkét díjat Hegedüs Lászlónak adta ki.

* **Mennyia kiburkoltt uttest hossza Nagyváradon.** A város utczáiból 289 f.-méter tiszta gránitkövel, 6781 f.-m. vegyesen gránit és köröskövel, 15622 f.-m. köröskövel van burkolva; 32716 f.-méter uttest pedig kavicsolva van; már ott, a hol, — s ugy, a hogy! — Azt hisszük a főmérnök is így érti a — kavicsolást, mi legalább így győződünk meg.

* **Éhínség Szatmármegyében.** Szatmármegye nagvsomkúti járásában nagy nyomor uralkodik a románajku lakosság között. Több mint három ezer ember küzd az ehhalállal s nyomoruk oly nagy, hogy gyors segedelem nélkül elpusztulnak. Ujfalusi Sándor a megye főispánja a társadalomhoz fordul, hogy a nagy szükség közepett nyujtson segílyt a román

lakosságnak, mert ezzel nem csak emberbaráti hanem egyszersmind hazafias cselekedtet művel. Adományokat czimére, Nagy-Károlyba lehet küldeni.

* **Elvesztett 621 forint.** Gallovics Frigyes nagyvárad kerkeskedő tegnapelőtt éjjel érkezett haza a vasuton és az állomásnál elvesztette tárczáját, mel-ben 621 forint és több értékes okmány volt. Aki megtalálja és erről jelentést tesz a rendőrségnél, jutalmat kap.

* **A megdorgált oláh tanár.** Az aradi gör. kel. püspök, Metianu János értesítette a városi hatóságot, hogy Oláriu Vazul aradi g. kel. oláh hitoktatót megérdemlett dorgatóriumban részesítette amiatt, hogy az aradi iskola oláh növendékeivel márczius 15-én és az okt. 6-iki gyásznapon az iskolai szüniót be nem tartotta. A tanács megnyugvással vette tudomásul Metianu püspök átiratát.

* **Kitiltott pacziens.** A belügyminiszter Huber Nándor kőszegi illetőségű munkakerülő, azaz hogy lakatot kitiltotta a kórházakból, mivel különféle betegségek ürügye alatt ápolatta magát; az ipszét ez után csak ugy veszik fel, ha halaszthatatlanul közkórházi ápolást igénylő betegségbe talál esni.

* **A magyarok és a bécsiek.** A bécsi magyar bál nagy sikerét, — melyről már megemlékezünk — általánosan elismerik és hirdetik a bécsi lapok. A Neues Wiener Tagblatt írja ez alkalmából, hogy a bécsi embernek mindig ott kell lenni, a hol magyar érzés, magyarság nyilatkozik meg. S hozzáteszi ezt: »A nagyvilági tapintat, a felfogás lovagiasság és — bizonyára nem utolsó sorban — a magyarság politikai férfiaságának kisugárzó varázsa: ez az, a mi a bécsiekre olyan erős vonzerőt gyakorol.«

* **Ittas ökrök.** Általánosan elfogadott igazságnak tartják a gazdáknak azt az állítását, hogy az állat inkább tud mértéket tartani az ivásban, mint az ember. Az ilyen »igazságokról« azonban rendszerint kiténik, hogy csak amolyan utca bölesség számba mehetnek. Münchenben történt meg a napokban egy komikus eset, a mely erős czáfolata a gazdák állításának. Két ökr, a mely egy sörfőzőből sört szállított, egyideig csak mendegélt esendesen, egyszerre azonban lefeküdt az utca közepén, meghentergett és semmi módon nem akart talpraállani. A megijedt ökrök gazda állatorvost hivatott s ez ittasságot konstalt az ökröknél. Egy kis vizsgálat után kiderült, hogy a két ökr a sörház udvarán egy friss sörrrel telt kád mellé került és — leitta magát.

* **Trónörökös és a kocsisok.** Athénben már egy hét óta nagy mozgalom indult meg a kocsisok között. Sem bérökkel nem voltak megelégedve; sem a bánásmóddal, a melyben a kenyéradóik részesítették. Ennek következtében ki is ütött közöttük a sztrájk annak rendje és módja szerint és Athén utczáin az alatt alig lehetett kocsit látni. A sztrájk azonban mégis véget ért. A ki pedig véget vetett neki, az nem volt más, mint maga a trónörökös, a ki a kocsis-iparegyesület tiszteletbeli elnöke. Ő maga interveniált a kocsisoknál, hogy szüntessék be a mozgalmat.

* **Megint Fánye Tógyer.** Fányét ismerik már, mint a rossz pénzt. Ahol valami galiba támad, ott rendszeren megfordul Tógyer. Tegnapi megint gyanuba került. Zugyó Jánosnál »nóbel 21-et« játszott és játék közben kártya nélkül »elnyert« tőle tíz forintot. A becsapott paraszt ezért kérte a Fánye megbüntetését. Hogy megbüntetik-e, az a nyomozat sikerültétől függ.

* **Zsidó körjegyzők — anyakönyvvezetők.** Abauimégye közigazgatási bizottsága végleg megállapodásra jutott a polgári anyakönyvvezetés tárgyán. E szerint a vármegyét 67 anyakönyvi kerületre osztották és az anyakönyvek vezetésével nagyobbrészt a körjegyzők fognak megbízatni kivétel nélkül, vagyis a zsidó körjegyzők is.

* **APRO HIREK.** Kitüntetett ápoló. Reichart Károlynak, a budapest-lipótmeezi országos örültek háza főápolójának, sok évi hű és buzgó

szolgálati elismerésül a király az ezüst érdemreztet adományozta. — **Bács-Topolyán** Ripeza Antal jómódu gazdaember, a ki már két feleséget halálra kintott s ezért több évet töltött a fogházban, harmadik nejével összezördült s ezért föbe lötte magát. — **Mosorin** községben Popovics Gyóka földesgazda szóváltás közben sziven szurta Petrin Gyókát, a ki szörnyet halt. A gyilkost elfogták. — **Csongrádon** Mészáros Henrik gazdaember neje 3 egészséges gyermeknek adott életet. — **Kis-Létán** Dekmár Péterné odavaló lakos éjjel szénnel megrakta a kályháját s azután elzárta. Reggelre a kifejldött széngázban az asszonyt megfulladva találták. — **Orosházán** Katona József közesendőr szolgálati fegyverével agyonlőtte magát. Tettének oka ösmertelen. — **Gy. Váriban** Kovács Györgyöt egy veszett eb megmarta. A szerencsétlen fiatal embert felvitték a Pasteur gyógyintézetbe. — **Sóstó** mellett a csap-nyiregyházi vasutvonalon két dinamitpatront találtak a sineken. A vizsgálatot megindították. — **Jaminán** Hyiszki Ilona 13 éves cselédleány ismeretlen okból fölakasztotta magát. — **Erdőhorváton** Sárosi Józsefné a napokban négy gyermeket szült. A gyermekek közül kettő meghalt. — **Gálszécsen** a Terna patakából egy kendőbe csavart gyermek holttestét huzzák ki. Az orvosok konstalták, hogy a gyermek még élve került a vízbe.

* **Felkérjük Kalmár József urat, hogy sürgősen látogasson meg szerkesztőségünkben. A szerkesztőség.**

Vonatok érkezési s indulási ideje.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-50, 7-15 — 3-46.	Budapest felé 2-25, 8-43, 11-04, 12-23, 2-26.
Kolozsvárról 2-18, 10-44, 11-41, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-19, 7-15, 2-24, 4-00, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-33, 10-15.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskőh-Belényesről 11-28, 9-07.	Vaskőh-Belényes felé 5-10, 2-10.
Gyoma-Kótról 10-10, 8-02.	Gyoma-Kót felé 7-00, 2-05.
Érmihályfalváról 8-15, 9-22.	Érmihályfalva felé 6-45, 4-40.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

Irodalom.

„Politikai Hetiszemle.“ A legujabb, ez idei 11-ik száma a következő tartalommal jelent meg: A politikai helyzet, írta R. Belföld; Márczius 15, írta Veritas. A »Tengerszem ügye«, írta egy magyar. Külföld: Német-francia barátság, írta Székely Sámuel. Stoilov miniszterelnök a helyzetről (interview.) Közgazdaság: Posta és kultura, írta X. Tőzsde és pénzügy. Közoktatás: A fővárosi tanítók ügye (eredeti értesülés.) Német szellem a magyar tanügyben, írta Szép József. Irodalom: A magyar királyi közjegyzők közlönye, írta —t. Művészet. A hétről.

— „Ügyvédek Közlönye.“ A legujabban megjelent 12-ik szám tartalma: Ügyész és védő (a hódmezővásárhelyi végtárgyalás alkalmából.) Bélyegilleték a lakbér felmondás és lakás kiürítés iránti eljárásban. Hódmező-Vásárhely a végtárgyalás alatt (tárca.) Jogesetek az új sommás eljárásban. Vegyes közlemények. Értesítések a budapesti felsőbb bíróságoknál lévő ügyekről.

EGYLETEK.

A bádapesti Sz. Vincze-egylet közgyűlése.

Egy rendkívül nemes feladatu, áldásosan, bár zajtalanul működő egylet tartotta a mult vasárnap közgyűlését Budapesten. A Sz. Vincze-egylet Páli sz. Vidzéről, a halhatatlan emberbarátról, a szegények legnagyobb jóltevőjéről van elnevezve.

Feladata: a szegények istápolása. A tagoknak kötelessége minden héten meglátogatni azt a szegény családot, melyet számára a közgyűlés kijelöl, hogy így személyesen győződjenek meg arról, hogy vajjon méltó-e a segélyezésre és hogy mire van szüksége. A segélyezett családok pénzt nem kapnak, hanem utaiványokat fára, husra, fűszerre, lábbelire felöltőre stb. Az egylet orvosokat és gyógyszerket is tart szegényei számára.

Sajnáljuk, hogy az egyet nagyérdemű elnökének, Zichy Nándor grófnak beszédét el-
késve kaptuk, bár így is köszönettel tartozunk
a szíves beküldőnek. A gyűlés lefolyása a kö-
vetkező volt.

A gyűlés délután volt 4 órakor a szemi-
narium dísztermében. Az elnöki megnyitó után
a titkári és pénztárosi jelentések olvastattak
fel, melyek nagy hatást keltek; különösen a
titkári jelentés.

A pénztárnok jelentéséből kiemeljük, hogy
az egyesület mult évt bevétele 4777 frt 72 kr,
kiadása pedig 3969 frt 17 kr. volt.

Majd az elnök előterjesztésére Venczel
Antal pápai kamarás, papnöv. alkormányzó
lemondása folytán üresedésbe jött egyházi al-
elnöki állásra nagy lelkesedéssel Purth Iván
szentszéki ülnök, tanulm. felügyelőt választották
meg, a mi az előlegezett bizalmat megköszönte,
s elfoglalta helyét. A gyűlés 5 órakor ért vé-
get elnök ur ő nagyméltósága éljenzésével.

M e g h i v á s.

A »Biharmegyei Népevelési Egyesület«,
március hó 31-én, vasárnap, délelőtt 11 órakor
Biharvármegye székházának kis termében évi
közgyűlést tart, melyre az egyesület alapító-,
rendes-, pártoló- és működő-tagjait tisztelettel
meghívom.

A közgyűlés tárgyai:

1. Egyesületi elnök választása.
2. A választmány évi jelentése.
3. A számvizsgáló bizottság jelentése.
4. Az 1895-ik évi költségvetés megállapítása.
5. Indítványok.

Nagyvárad, 1895. március 19.

Sipos Orbán
egyesületi elnök.

T Á V I R A T O K.

A nyitrai választás hullámai.

Budapest, márcz. 19. (Saját tudósítónk táv.)
A ma délelőtti ülés nemcsak a képviselői kö-
rököt, hanem általában a főváros minden tár-
sadalmi rétegét izgatottságra hozta. A Haas és
Deutsch cég lapjai a tegnapi országgyűlésen
elhangzott nem éppen megtisztelő aposztrofálá-
sok után dühöngenek az ellenzék, sőt a ház
elnöke ellen is, a ki a mai zivataros ülésen
»mindkét oldalon« csendre intette a kép-
viselőket. A Tisza-klikk csodálkozik, hogyan
lehet ilyen csekélységen — már t. i. a fecs-
kendő király nyitrai működésén — megütközni.
A belügyminiszternek is rossz néven veszik,
hogy Bánfiéhoz hasonló feneketlen zavarában
hogyan tudta a nyitrai hirhede »Felhívást«
apokrifnek nyilvánítani; miáltal a maga részé-
ről is hihetetlennek deklarálta ezt a hallatlan
tüzoltói remekelést. Már pedig ő is csak lát-
hatott és tapasztalhatott valamelyest a saját
megválasztása alkalmával.

A püspöki konferencia.

Budapest, márcz. 19. (Saját tudósítónk
táv.) A primás budavári palotájában összegyűlt
főpapok a főrendiház holnapi ülésén szőnyegre
kerülő egyházpolitikai javaslatokról tanácsko-
tak. A rövid tárgyalás eredménye természet-
esen nem is lehetett más, mint a határozat ki-
mondása, hogy a két javaslatnak, bárminő alak-
ban kerüljenek azok a főrendiház elé, ellene
fognak szavazni összes főpapjaink. A beteg er-
délyi és pécsi püspököket kivéve, teljes szám-
ban jelen lesz a püspöki kar a holnapi ülésen.
Szóba jött még az iskolák új tanrendje és
az erre vonatkozó utasítás, melynek előmunká-
latait egy bizottságnak adta ki a püspöki kar
jelentéssel végett.

Végezetül apróbb ügyek intéztettek el, me-
lyek közül nagyobb jelentőségű a Lazarista-rend
folyamodványa a fővárosban építendő rendháza
vonatkozólag és a budapesti kath. köré, egyleti
ház építése céljából.

A tanácskozmány 1 óra után ért véget.

A nyitrai választás.

Budapest, márcz. 19. (Saját tudósítónk táv.)
Nyitra 1450 katonára van elszállásolva. A gr.
Zichy megválasztását Tarnóczy et consortes
most azzal akarják meggyőztetni, hogy a marha-
vész és takonykór ürügye alatt a vidéki választó-
töket nem engedik kocsin kimozdulni a falvak-
ból; a gyalog-jövőket pedig, akik a híres kiált-
ványról mit sem tudnak és szokás szerint bot-
tal fognak gyalogolni, már a város határában
letartóztatják és bebörtönözik azzal az ürü-
gyel, hogy nem tartották be a bot- és fegyver-
tilalmat. — Zichy János gr. Zamoysky grófnál
van szállva, hová a mai napon gr. Hunyady és
herezeg Odesalehy Livio is megérkeztek.

Kossuth Ferenc képviselőjelölt.

Budapest, márcz. 19. (Saját tud. távirata.)
A tapolezai kerület képviselőjének, Csigó Pál-
nak elhalálása folytán táviratilag fölajánlott
képviselőjelöltségét Kossuth Ferenc táviratilag
elfogadta.

Az áradások.

Budapest, márcz. 19. (Saját tudósítónk táv.)
Ma délből megindult a Duna jege a fővárosnál,
a jég már annyira meglazult, hogy veszedelme-
sebb torlódásoktól egyelőre nem lehet tartani.
Vizmagasság 358 czm. 0 fölött. A Répeze Ka-
pavár és Vittnyéd között két helyen áttörte a
töltést és nagy területeket elöntött.

A spanyol kormányválság.

Budapest, márcz. 19. (Saját tudósítónk táv.)
A regens-királyné tegnap este fogadta kihall-
gatáson a két ház elnökét és Canovast. A vál-
ság még nincs megoldva. Az ostromállapotról
szóló hírek nem felelnek meg a valóságnak.

Dinamit-merénylet.

Budapest, márcz. 19. (Saját tudósítónk táv.)
Molnár József cserépváraljai lakos ma éjjel
haragosának, Bajusz Pál gazdának házába ha-
sított, hogy az egész családot dinamittal elpusz-
títsa. Bajusz fejét ragadott és agyonverte
Molnárt.

Angerer érsek betegsége.

Budapest, márcz. 19. (Saját tudósítónk táv.)
Angerer érsek állapota a legutólsó értesítés
szerint ma délután ismét rosszabbra fordult.

Közgazdaság.

Nagyvárad országos vásár.

Felhajtás és kereslet tekintetében rég volt
oly sikerült országos barom-vásár, mint a
mostani.

Felhajtatott 4017 drb szarvasmarha, mely-
nek háromnegyed része eladatott.

Az árak arányitva az eddigi heti vásáro-
kon elért árakhoz kepest, jobbak voltak.

A vevők közt képviselve voltak a gróf
Csáky, gr. Andrassy és gr. Festetich uradalmak;
ezenkívül nagy számmal jelentkeztek a vevők:
Szabolcs, Arad, Temes, Jász-Nagy-Kun, Pozsony,
Pest-megyék; szállítottak Horvát és Cseh or-
szágba, valamint Bécsbe is meglehetősen szám-
mal igás és hizlalni való ökrök.

A lóvásárka felhajtatott 2602 drb ló. Kü-
lönösen az igás lovakban volt nagy kereslet,
melyek ára is meglehetősen volt. Hintós és háttas,
valamint remanda lovakban úgy a felhajtás,
mint a kereslet csekélyebb volt.

A nagypiacozon a terményvásár is nyert
némi lendületet, a termények ára 10—20 krral
emelkedett.

Az iparcikkék eladásában is kielégítő volt
a forgalom, vidéki iparosok elég nagy számmal
jelentkeztek, különösen eszmiadiák, fazekasok
és kerékgyártók.

Közutak helyszíni tárgyalása.

Biharvármegye alispánja az udvari-bárándi
községi közlekedési ut érdekességéhez tartozó
Nagy-Bajom, Udvari, Szerep és Báránd közsé-
gek, községi közlekedési (viczinális) közutak épi-
tési, fentartási és kezelési költségeinek fedezése
szempontjából csoportosított községek adózási
és egyéb viszonyainak megállapítása tárgyában
a helyszíni tárgyalást f. évi ápril hó 8-ik nap-
jának d. e. 9 és fél óráját tűzte ki B.-Udvari
községhez.

Ezen tárgyalásnak az lenne a célja, hogy
mindazon adatok és viszonyok, melyek egyrészt
ról a csoportosított községeknek érdekességét
a kérdéses ut fentartásánál jelzik — az érde-
keltség fokozatával együtt megállapíttassék; —
mázzrészről az egyes községek anyagi ereje,
helyszíni fekvése és annak alapján a szóban
levő ut forgalmában való részesedése s egyéb
körülmények kiderítése mellett, kellő és min-
den tekintetben megbízható alap szerzettség
be a végből, hogy a jövőben közös erővel fen-
tartandó utépítési, fentartási és kezelési költ-
ségeihez való hozzájárulás tárgyában hozandó
határozata, minden érdekelthez nézve szigoruan
igazságos legyen, sőt a hol kell, a méltányos-
ság elemeit se nélkülözze.

Ugyanazért nevezett községeket, mint ér-
dekelteket a fennebb kitézött tárgyalásra meg-
hívja.

Marhakiviteli tilalom. A földművelésügyi
m. kir. miniszter ur f. évi 15048/III. 8. számú
rendelete értelmében ezennel közhírré tétetik,
hogy a galicziai helytartóság 1895. évi február
hó 25-é 14834. szám alatt kelt hiroetménye
szgrint, a ragadós száj- és körömfájás behur-
czolásának veszélye miatt, a szarvasmarháknak
juhoknak, kecskéknél és sertéseknek Magyar-
országból való bevétele tilos.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. márcz. 18.

I. Készárú üzlet. Magasabb külföldi jegyzések ná-
lunk a vételkedvet élesztették, minek folytán készbuza
ára 10 krral emelkedett. Eladatott: 3000 q. hazai buza,
mely mennyiség nagyobbára helybeli raktáraruból állott.
Idegen buzában nem volt forgalom.

Rozs irányzata szilárd. A fogyasztás és a spekulá-
ció a szórványosan beérkező vagonokat élénken vá-
sárolja és 6 frt fizet helyben.

Árpa irányzata nyugodt. Takarmányárpa szilárd
6.60—6.70 frt fizetettik.

Tengeri irányzata tartott.
Zab irányzata szilárd, az árak 10 krral javul-
tak. Elkelt: 600 q. 6.85 frt, 100 q. 6.85 frt, 100 q. 6.80 frt,
100 q. 1.77 1/2 frt készpénzfizetés ellen.

II. Határidő üzlet. A fedezési kötelezettségek
buzában tavaszra tetemes mennyiségre rugván, azok be-
szerzése a kontremine nagy áldozatokat okoz. Berlin 1
márknai áremelkedéssel lepté meg a fajsúróket, egy-
üttal Bécsből nagymérvű vételi megbízások érkezvén,
nálunk rohamos áremelkedés fejlődött élénk üzletmenet
mellett. Buza 8.10 krral, rezs 6—8 krral, tengeri 5—7
krral, zab 20—22 krral emelkedtek és mindvégig hausse
irányzatot követtek, zabban tömörked fedezési szükség-
let létezik és a kontremine nagy veszteséggel fedezi
kötéseit.

Előfordult kötések: buza tavaszra 6.84—6.88 frt,
buza őszre 7.14—7.18 frt, rozs tavaszra 5.80—5.86 frt,
tengeri máj.—jun. 6.37—6.40 frt, zab tavaszra 6.33—6.38
forint, káposzta-repece augusztus—szeptemberre 10.75—
10.85 forint.

Sertés-üzlet.

K ő b á n y a, márcz. 18. Készlet: 124.934 drb. Urasági
öreg kővér I. rendű: 45—46 kr.; közép: 46—47
kr.; süldő kővér: 48—49 1/2 kr.; sovány: 46—47 kr.;
Román: —; Szerb kővér 45—46 kr.; könnyű 44
—45 kr. A hizott sertés üzlet irányzata: változatlan.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. márcz. 19-én.

Magyar aranyjáradék 4%	—	—	—	124.25
Magyar koronajáradék	—	—	—	99.10
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	127.50
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	104.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	—	—	—	125.25
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	98.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	—	—	—	101.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	—	—	—	98.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	—	—	—	162.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	154.—
Osztrák járadék papírban	—	—	—	101.50
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	101.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	125.—
Osztrák korona járadék	—	—	—	101.25
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	—	159.—
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	—	1095.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	471.75
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	406.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény	—	—	—	423.—
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	—	—	—	976.—
Német birodalmi márka	—	—	—	60.30
London vista	—	—	—	123.20
Páris vista	—	—	—	48.80
20 márkás arany	—	—	—	12.04

Háziasszonyok figyelmébe!

Több oldalról tett felszólamlások a *padlázat-mázakra*, arra indítottak, hogy igyekezzem az eddigi gyártmányokat túlszárnyalni. Nagy fáradozásaim után sikerült feltalálnom egy oly

SZOBAPADLÓ-LACKOT,

amely az összes bel- és külföldi gyártmányokat felülmulja és melyet három legkedveltebb színben hoztam forgalomba. És miután azt tiszta anyagból készítem, úgy fényre, mint tartósságra a legjobbnak ajánlhatom.

BOROSTYÁN SZOBA-LACKOT . . . 90 kr., 1 frt 40 kr. | SCHWEICZI PARQUET-FÉNYMÁZ 1 kilo . . . 1 frt 80 kr.
SPIRITUSZ SZOBA-LACKOT . . . 1 frt 10 kr., 1 frt 50 kr. | (GLAZUR) ZOMÁNCZ 1 kilo . . . 1 frt 10 kr.

Végül mindenféle **FESTÉK, KENCZÉK, BRONZ** és **ECSETEKET** legolcsóbb árban.

(73) 2—20

Kiváló tisztelettel

BERKES BERTALAN,
Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Hirdetéseket

elvállal jutányos áron

0—19 (19)

a

„Tiszántúl”

kiadóhivatala:

Nagyvárad, Apáca-utca 3.

— Egy egész öltözet gyapju-szövetből 20 forint. —

Előnyös bevásárlás folytán üzletemet a közelgő tavaszi és nyári idényre a legszebb és legújabb divatu gyapju-szövetekkel gazdagon felszerelvé, azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy egy divatos tavaszi vagy nyári gyapju-szövet öltözetet

— 20 forintért —

vagyok képes előállítani.

A nálam megrendelt ruhák izléses és legújabb szabás szerinti kiállítását azon körülmény is biztosítja, hogy **fiam a bécsi internationális szabászati akadémián nyert ismeretét és Münchenben a magasabb divatú szabászatban szerzett tapasztalatait** üzletemben értékesíti, minélfogva a legmagasabb igényeknek is meg tudok felelni.

Midőn ezt a n. é. közönség becses tudomására juttatni bátor vagyok és eddigi szíves pártfogását megköszönve, kérem, hogy b. megrendeléseivel ezentul is mennél gyakrabban szíveskedjék szerencsételni.

Mély tisztelettel

FEHÉR ISRÁEL, férfi szabó

(66) 3—10

Nagyvárad, Fő-utca, Bazár-épület kapuja mellett.

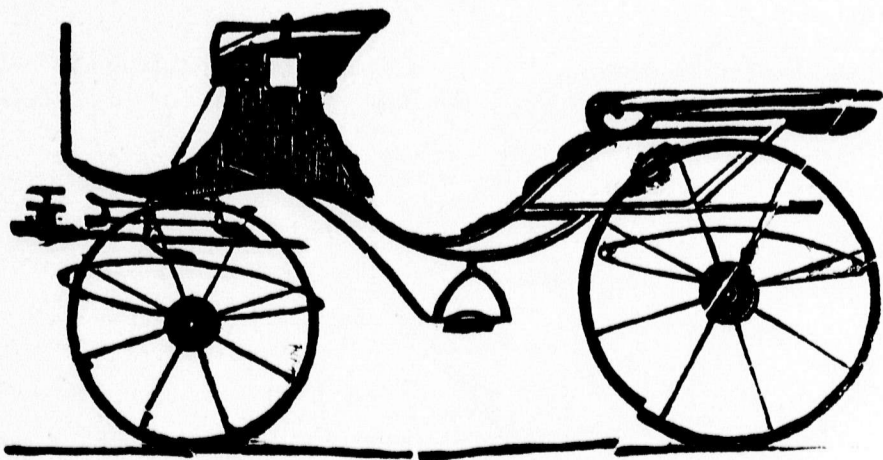
Videki megrendelések pontosan eszközöltetnek. Mintákat kívánatra bérmentve.

BODÁNSZKY LIPÓT

(32) 10—10

kocsigára Nagyváradon, Apáca-utca (saját ház).

Uj kocsik nagy raktára.

Vagyok bátor nagy raktáramat kész uj kocsikkal és pedig

nyitott, fedeles, ruganyos és rugany nélküli,

tartós erős szerkezetű, csinos formájú s szép kiállítású kocsijaimat a mélyen t. közönség b. figyelmébe ajánlani.

Kocsijavításokat és megrendeléseket **kerékgyártó, kovács, fényező és sattler** munkára nézve ezután is elvállalok s saját műhelyeimben gyorsan, jutányosan és pontosan foganatosítok.

Ugyanott jó karban levő, kevéssé használt kocsik jutányosan kaphatók.

Teljes tisztelettel **BODÁNSZKY LIPÓT,** kocsigyártó.